

A kisebbségek és a (többlet)jogok

A törvény szövege szép, de csúf konfliktusokat rejt

Európa számára is minta, ahogyan Magyarország a kisebbségek helyzetét rendezni óhajtja. A hazai kisebbségi intézményrendszer kiteljesedik, módosul önkormányzataikkal. A települési kisebbségi önkormányzatok létrejötte után április 10-ig megválasztják az országos szintű testületeket.

Az új helyzet előzményéről nem árt tudni, hogy a magyarság mint uralkodó nemzet kisebbségben volt, mikor az első kisebbségi törvényt 1868-ban, svájci mintára elfogadták. Később a kisebbségi ügyekre csak rendeleti szintű jogszabályok vonatkoztak, a kisebbségi nyelvhasználatot érintő 1923-as törvény kivételével. 1988-ra kristályosodott ki, hogy új törvénnyel kell szabályozni a kisebbségek helyzetét. Több fejlődési stáció eredményeként a nemzeti és etnikai kisebbség jogairól szóló törvény végül 1993-ban született meg, akkor, amikor már a trianoni határok közötti népességen belül alig 10 százalékot tesz ki a kisebbségek aránya. A kisebbségi jogok hazai kiteljesedésének értékelésére kértük dr. Tóth Istvánt, a Szegedi Szlovák Kisebbségi Önkormányzat elnökét.

■ **Ma nem a történelmi nemzetiségek, hanem egy etnikai csoport, a cigányság a legnagyobb létszámú kisebbségünk. A nemzeti, illetve az etnikai kisebbségek gondja azonos?**

– A törvény az általános elveket szabályozza. De az etnikai és a nemzeti kisebbségek gondjai, igényei lényegesen különböznek. A cigányság problémája a szociális helyzet és az iskolázatlanság. Az összes többi kisebbségnél másfajta igények merülnek föl: önálló iskolahálózat,

Fotó: Révész Róbert

tantervek kidolgozása, kulturális központok, akár színház kialakítása.

■ **A nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló törvényt mintaszerűnek tartja például az Európa Tanács. De beszélhetünk-e kisebbségi jogok kiteljesedéséről akkor, amikor például a Parlamentből hiányoznak a kisebbségek képviselői?**

– A struktúráról tudni kell, hogy 1991 óta élő Kisebbségi Kerekasztal mint koordinációs fórum megtalálta helyét. Törést jelent, hogy a kisebbségeknek nincs „hivatalos emberük” az Országgyűlésben. A kisebbségi törvény végrehajtási utasítása máig nem készült el. Csupán a PM gazdálkodásról szóló utasítása. A honatyák között ugyan többen is valamely nemzetiséghez tartozónak vallják magukat, de pártpolitikai elveket képviselnek. Probléma az állami struktúrában, hogy a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal a tervekkel ellentétben nem kapott a kisebbségi ügyekben koordinációs és döntést befolyásoló funkciót, a kormányon belül csupán véleményező

szerepe maradt. A hivatal és az általa képviselt ügy az Antall-kormány idején marginalizálódott. Bár a művelődési minisztériumon belül akkor létrehozott nemzetiségi főosztály szerepe nagy volt, mégis kimaradt a jogszabály megszövegezéséből. A mi szemünkkel fogalmazott kisebbségi törvényünk tehát sokféle konfliktust rejt el. Esetünkben különösen igaz: minden törvény értéke annyi, amennyi a szövetség a gyakorlatban megvalósul.

■ **Hogyan kell(ene) megvalósítani ezt a kisebbségi törvényt?**

– A lényeg az, hogy a jogszabály végrehajtását – például a PM utasítását a kisebbségi önkormányzatok költségvetéséről – ne ahhoz igazítsák, hogy az ország pillanatnyilag mennyi pénzt szánnak a kisebbségi ügyekre. Úgy tűnik, a koncepció az országos önkormányzatokra koncentrál, holott a kisebbségi tevékenység nem ott, hanem a településeken folyik. Károsnak és pazarlónak tartanám, ha ezeket az országos önkormányzatokat a települések rovására földuzzasztanák. Ha a döntéshozók vé-

giggondolják, belátható: a történelmi nemzetiségek esetében nincs szó túlzó követelésekről.

■ **A kisebbségi önkormányzatok lefedik a kisebbségeket?**

– Magyarországon 1994 decemberéig 791 kisebbségi önkormányzat létrehozását kezdeményezték. Az eredményes listaállítás és választás ennél kevesebb. Csongrád megyében például 16 (ebből 8 cigány, 4 szerb, 1-1 szlovák, román, örmény, német) kezdeményezésből 12-t választottak meg. Ugyanakkor ne feledjük: a helyi önkormányzatokban egy kisebbség többféle módon nyerhetett képviseletet.

■ **A választási sorozat végéhez közeledve előtérbe kerül a kérdés: mi lesz az országos kisebbségi önkormányzatok és a szövetségek viszonya?**

– Az országos kisebbségi önkormányzatok létének szükségességét indokolja, hogy a szakminisztériumoktól konkrét feladatokat vehetnek át, s hatósági jogkörrel rendelkeznek. A kisebbségek ezen újfajta szervezeteinek társadalmi bázisát az országos szövetségek jelentik, de a civil szervezetek funkciója kiürülhet. A kétféle „intézmény” egyesítése fölmerülhet.

■ **Egy hazai kisebbségi vezető véleménye szerint: a mi kisebbségeinkhez való viszonyunkat mintának tekintik azokban az országokban, ahol magyarok élnek kisebbségi sorban?**

– Ahány anyaország, annyiféleképpen viszonyul saját kisebbségéhez. Sem a románok, sem a szlovákok nem támogatják jelentős mértékben magyarországi véreiket. Szemben a németekkel vagy a szerbekkel. Úgy gondolom, a szomszédos országokban Magyarország belügyének tekintik, hogyan foglalkozik kis számú kisebbségeivel.

Újszászi Ilona

Ünnepi program Szegeden

Nemzeti Ünnepünk tiszteletére, március 15-én délelőtt 10.45-kor térzenével köszönti a Városi MÁV Fúvószenekar a polgárokat a Klauzál téren. 11 órakor, a Himnusz elhangzása után dr. Szalay István, Szeged város polgármestere mond ünnepi beszédet. A Szegedi Nemzeti Színház művészeinek előadásában emlékműsor következik, majd a Szeged Városi Kórus Egyesület Egyesített Kórusai 1848-as dalokat ad elő. Koszorúzás következik a Kossuth-szobornál, majd a Szózat zárul a központi ünnepség.

Szeged más pontjain is tartanak koszorúzási ünnepségeket. Március 14-én, kedden 11 órakor Tápen, az Országzászló em-

lékműnél, 15-én pedig 9 órakor Algyőn az Országzászló emlékműnél és Széregben az 1848-as emlékműnél, 9.30-kor a Petőfi-szobornál a Dóm téri panteonban, 10 órakor a Széregi csata emlékműnél az Aradi vértanúk terén és ugyanakkor Kiskundorozsmán az Országzászló emlékműnél lesz koszorúzás.

A Kereszténydemokrata Néppárt Szegedi szervezete március 15-én 17 órai kezdettel díszünnepséget tart a MÁV Művelődési Házban. Ünnepi szónoklatot mond Gyulay Endre, Szeged-Csanád Egyházmegye püspöke. A műsorban közreműködik Sinka Károly színművész és a Karolina Elemi Iskola és Gimnázium növendékei.

Polgármesterek Veszprémben

A csődhelyzet az önkormányzat felelőssége

Az önkormányzati rendszer alapjaiban bevált, működőképes, de számos ponton módosításra szorul. A szükséges lépések egy része az alkotmányozási és az államháztartási reformfolyamat keretében még az idén sorra kerülhet – vallották egybehangzóan a városi polgármesterek első országos találkozásán szombaton megjelent miniszterek. A több mint 600 polgármester, alpolgármester és jegyző előtt a Veszprémi Egyetemen többet szölgáltak a megyék szerepének erősödéséről, ami a megyei önkormányzatok erős politikai legitimitásán alapul. Kuncze Gábor belügyminiszter

azonban hangsúlyozta: a megyei szervezetek nem juthatnak újraelosztó szerephez és nem alakulhat ki alá-, fölérendeltségi viszony a települési önkormányzatok és a megyei önkormányzatok között.

Központi szerepet játszott a felszólalásokban az önkormányzatok gazdálkodásának problémaköre. Ezzel kapcsolatban több miniszter is leszögezte: a bajba került önkormányzatok nem spekulálhatnak arra, hogy az állam majd pótolja a hiányt. Az esetleges csődért a polgármestereknek és a képviselő-testületeknek vállalniuk kell a felelősséget.

Fogyasztók hete

Fogyasztók hete kezdődik hétfőtől az Országos Fogyasztóvédelmi Egyesület (OFE) szervezésében. Ez alkalomból az OFE felhívással fordult a vállalkozókhoz, kereskedelmi cégekhez, hogy lehetőségeikhez mérten különböző akciókkal, árubemutatókkal és figyelmes kiszolgálással járuljanak hozzá az akció sikeréhez.

Hazánkban nem sokan tudják, hogy március 15. a fogyasztók világnapja is. Az idei évforduló jelentőségét az adja, hogy az ENSZ 10 éve fogadta el a fogyasztóvédelem irányelveit. Az irányelvek megvalósulásáról összeállítást készített az ENSZ, amit eljuttatnak a parlamenti pártokhoz, az Országgyűlés Gazdasági Bizottságához, valamint a kormányhoz. A kormányzat jogalkotási programja szerint az év első felében kerül sor a fogyasztóvédelmi rendszer átalakítására, amely eredményeként a jog is erőteljesebb védelmet biztosít majd a vásárlóknak.

■ Még élő, s már eltávozott hősök, mártírok tiszteletére tartott ünnepi rendezvényt a Magyar Politikai Foglyok Szövetsége Szegeden, a Megyeházán. A szombati esemény apropóját nemzeti ünnepünk, az 1848/49-es magyar szabadságharc közelgő évfordulója adta, de sok szó esett az 1956-os küzdelemről, s a csaták hőseiről. Ezen az alkalmon osztották ki a politikai üldöztetés mártírjainak a Hazáért Emlékkeresztet.

Dr. Fejér Dénes, a Pofosz megyei elnöke köszöntötte a megjelenteket, s bevezetőjében hangsúlyozta, hogy 1848 és 1956 tartalmában, eszményeiben és törekvéseiben azonos, sajnos, végkifejletében is. Az áldozatul esett hazafiak nem hősiest tetteket akartak véghez vinni, csupán belső erkölcsi késztetésüknek kívántak eleget tenni. Eután a rendezvény ünnepi szövege, dr. Pordány László, Magyarország volt ausztráliai nagykövete mondta

Március 15. előestéjén

A Pofosz kitüntetett

el gondolatait. A magyar nemzetre jellemző széthúzással szemben a hazai egységtörekvésekről beszélt. A 48-as forradalom célja, szereplőinek nevei és dicső tetteik öröklődtek a kollektív emlékezetben, s folyamatosan jelen voltak a magyar köztudatban, 1956-ban pedig kiteljesedett ez az eszmiség. Az oroszok bevonulása és a világsi fegyverletétel ugyanazt jelentette a nemzetnek. A következmények is hasonlóan voltak: kivégzések, börtönbüntetések, kínzások következtek mindkét esetben. A kommunista rendszer bűnének róttá fel többek között Pordány László azt is, hogy nemzedékek nőttek fel úgy, hogy nem tudták: a székelyek is magyarul beszélnek. A 80-as

Pordány László ünnepi beszédét tartja az egykori politikai foglyoknak. (Fotó: Schmidt Andrea)

évek második felétől folyamatosan gyengült a kommunizmus, egymás után dőltek le bástyái. Majd annyi év után szabad és független lett az ország. Az egység azonban

nem teljes. Pordány László szerint a mélypontot a tavalyi választásokkal érték el, amikor az ország egy része volt elnyomott, s mostani székértől juttatta hatalomra.

A. L.

BRAMAC

Tetőcserép-akció!

Április 1-éig
5% engedmény a tavalyi nyári árból
pl.: Alpesi 1/1 75 Ft/db áfával
Velux tetőtéri ablakok 10% árengedménnyel.
Díjtalan házhoz szállítás.
Tel.: 88/457-065
06/30/463-133

Autóalkatrész nagykereskedés
szegedi telephelyre keres
ÜZLETVEZETŐT,
ELADÓT,
GÉPKOCSIVEZETŐT.

Szakmai gyakorlat, helyi viszonyok ismerete előnyt jelent.
Kezds április közepén.

Néhány soros jelentkezéseket várunk a 1601 Budapest, Pf.: 135. cimen.

Vállalkozás, tőkebefektetés, hosszú távon biztos hozam a 100%-ban exportra termelő CSINCSTALLTENYÉSZTÉS

A 16 éves tenyésztési tapasztalat, valamint a törzskönyvezett, államilag minősített tenyészállatok garantálják azt a sikert, amely révén napi 2-3 órás munkával akár 1 M Ft bevételt is elérhet évente. 10 éves visszavásárlási szerződés. Kárpótási jegyet beszámítunk. Kérje díjtalan tájékoztatónkat, látogassza meg telepünket.

Wanger és Tsa Kft. Komárom,
2903 Szőlő sor 23. Tel.: 34/340-704.
Fax.: 34/341-036

STILUS TAVASZI AKCIO
BÜTOR
03.11.-03. 25-ig
10-30% engedmény a teljes árukészletre.
Óriási választék minden típusú bútorból.

Cím: Szeged,
Hajnóczy u. 4. Tel.: 321-761
Tápai u. 56. Tel.: 314-391

ÁRKÁD TEXTILHÁZ

ajánlatai:
Sztrecs bordás 950 Ft
Kötött kelmék 920 Ft
Blúzselymek 630 Ft
Gyűrtsejlek 820 Ft-tól
Gabardinok 450 Ft-tól
Bélsejsejlek 250 Ft-tól
Pólók (hímzett) 375 Ft-tól
Gyermejpólók 145 Ft-tól
Olcsó rövidárak!
Szeged, Bartók tér-zsinagóga átjáró. Nyitva: 9-17-ig.